

کے عجیب و غریب اور خلقت عقل متفائد کی وضاحت کی، فاضل مترجم نے اپنے گرانقدر مقدمہ میں امام صاحب کے فلسفہ کی خصوصیات کے علاوہ اس فرقہ کے حالات اور افکار خصوصی کر بڑی تفصیل کے ساتھ بیان کیا ہے۔ بلکہ یہ بھی دکھایا ہے کہ اس طائفہ کے افکار سے عجائب و نواور کی کن کن صورتوں کو اختیار کیا۔

ہمیں یقین ہے کہ یہ ترجمہ اور مقدمہ علمی حلقوں میں بڑے شوق سے پڑھا جائے گا اور وہی مقام حاصل کرے گا جس کا مستحق ہے۔

بہ طور سرور کائنات (صلی اللہ علیہ وسلم) نتیجہ افکار گہر بار جناب اثر صہبائی ایم اے ایل ایل بی ایڈووکیٹ لاہور ساڑھے ۲۰۰ صفحات ۲۵۶ شائع کردہ، انجمن حمایت اسلام لاہور قیمت ۱۰/-

جناب اثر صہبائی سے ذاتی رسم و راہ کا آغاز ۱۹۳۸ء میں ہوا۔ جب کہ میں مرے کالج سیالکوٹ میں لیکچرار تھا۔ ملاقات کی تقریب یہ ہوئی کہ میں ان کے مکان سے بالکل قریب رہتا تھا۔ ان کے والد محترم مولانا احمد دین صاحب مرحوم سیالکوٹ کے مشہور علماء اور صلحاء میں سے تھے میں جس طرح اب بھی طالب علم ہوں، اُس وقت بھی طالب علم تھا۔ اس لئے ان کی خدمت میں حاضر ہوا اور مدعا بیان کیا۔ انہوں نے بڑی بزرگانہ شفقت کے ساتھ مجھے دینی علوم کا درس دینا شروع کیا اور انہی کے واسطے سے مولانا ابراہیم سیالکوٹی مرحوم کی خدمت میں حاضر ہوا کہ قرآن حکیم کی تفسیر پڑھنی شروع کی۔ مولانا احمد دین صاحب مرحوم مجھے بیٹا کہہ کر پکارتے تھے اور اس قدر شفقت فرماتے تھے کہ ایک مرتبہ جب میں حسب معمول بعد مغرب حاضر ہوا۔ تو مجھے اوپر بلا لیا۔ طبیعت علیل تھی۔ فرمایا میں نیچے نہیں اتر سکتا۔ لیکن اس خیال سے کہ تمہارا حدیث کا سبق ناندہ نہو، میں اسی حالت میں تمہیں پڑھاؤنگا۔ یہ باتیں میں نے اس لئے لکھی ہیں کہ ناظرین کو اندازہ ہو سکے کہ اثر صہبائی نے کس ماحول میں پرورش پائی اور فلسفہ میں ایم اے کرنے اور اس کے بعد وکالت کرنے کے باوجود ان کے اندر یہ عشق رسول (صلی اللہ علیہ وسلم) کا جذبہ کیسے پیدا ہوا۔

رفتہ رفتہ اثر صہبائی سے بھی دوستانہ تعلقات قائم ہو گئے۔ اور مجھے اب تک یاد ہے کہ مئی اور جون ۱۹۳۹ء میں ہم دونوں دو بجے سے چار بجے تک خلوت میں شاعری کی دیوی کی پوجا کرتے رہتے تھے۔ ان ملاقاتوں میں ان کے ماحول کے زمرے میں شامل ہو گیا۔ اور اس وقت سے لے کر اب تک میں برابر ان کے کلام سے ذہنی مسرت اور روحانی غذا حاصل کرتا رہا ہوں۔ مجھے ان کی شاعری اس قدر پسند ہے کہ جس وقت فرصت ملے ان کے کلام پر مبسوط بقصرہ لکھ کہ ان کی خدمت میں خراج پیش کرونگا۔

۱۹۵۴ء میں ان کے کلام کا مجموعہ "بام رفعت" کے نام سے شائع ہوا۔ اس کو پڑھ کر معلوم ہوا کہ انجام کار وہ بھی اسی مقام پر پہنچ گئے جہاں شیخ اکبر اور مرشد روی سے لے کر اکبر اور اقبال تک تمام ارباب نظر ہو چکے ہیں۔ یعنی کلام مقصود

لا إله إلا الله - لا فاعل في الحقيقة إلا الله - لا موجود في الحقيقة إلا الله ،

چند اشعار بدیہ اولی الالباب لئے ملتے ہیں،

وہ دل کہ زخمِ محبت سے آشنانہ ہوا، وجود اس کا عدم ہے ہوا ہوا نہوا
خدا کو ڈھونڈنے والے خدا کو دل ہی میں ڈھونڈ جو خود گھر نہوا، مرد بانسہ نہوا

جب آئینہ دل کا رو برو ہوتا ہے جلوہ تیرا ہی ہو بہو ہوتا ہے
بول غرقِ منے جال ہو جاتا ہوں میں ہوتا کہاں ہوں تو ہی تو ہوتا ہے

سرگشتہ و بیقرار و حیران ہوئے فرقت میں تری بہت پریشان ہوئے
جب کچھ سے جدا نہ تھے تو کچھ ہم بھی خدا جب کچھ سے جدا ہوئے تو انسان ہوئے
اس شراب کو دود آتش بنانے کے لئے اتنا ہی کا ایک شعر پیش کرتا ہوں
بضمیرت آرمیدم، تو بجوش خود غائی
بکناورہ بر فلکِ دی در آبدار خود مل (ذہورِ غم)

گراصل سے اپنی آشنا ہو جائے یزشت مبارکیت سے کیا ہو جائے
ہے بے خبری میں بھی یہ مسجد ملک ہو جائے جو باخبر خدا ہو جائے

جب تیرے سوا کوئی نہیں کون و مکال میں یارب! حرم و دیر میں یہ تفرقہ کیا ہے
اسی مضمون کو ایک فارسی شعر میں یوں ادا کیا گیا ہے
در حیرتِ تم کہ دشمنی کفر و دین چراست
از یک چراغ کعبہ و بتِ غار روشن است

صبا میں مستیاں اسی کی، اسی کی پھولوں میں ننگ لہے
وہی تو ہے رو برو تہائے آثرِ تمہیں کس کی سب تو ہے
نہیں پہے رنگ لہ لہ گل، فلک پہ ہے فور ماہ و انجم
ریاضِ ہستی میں جلوہ آرا جال تیرا ہی چار سو ہے

کہیں تھا پردہ کعبہ کہیں تھا پردہ دیر سر ایک پرے میں آخر وہی چھپا نکلا

مہر ایک ذرہ تھا نہ آشنا و بیگانہ نگاہ شوق سے دیکھا تو آتش نہا نہلا

تو میکدہ میں جام ، صنم تیکدے میں تھا
گویا تو ساتھ ساتھ رہا جہاں ہم گئے

یہ بُت کہ تیرے خدا ہیں میں ہوں خدا ان کا
اور اس خدائی پہ بھی بندہ خدا ہوں میں !

اس کی تلاش میں آثر آپ کو کھو رہا ہوں میں
آہ عجیب چیز ہے لذت جیتوئے دوست

انجم و مہر و ماہ میں جلوئے دکھارہا ہے کون
راز و وجود کے آثر آہ کبھی نہ کھل سکا
بلوے دکھا دکھا کے پھر خود کو پھپھارہا ہے کون
کس میں سمار رہا ہوں میں تجھ میں سمار رہا ہے کون

لگے ہاتھوں ایک شعراقبال کا بھی سن لیجئے تاکہ لطف و دہلا ہو جائے :-
در خاکہ ان ما گھر زندگی گم است
ایں گوھرے کہ گم شدہ یابم یا کہ اوست (زبدِ نجم)

آخر میں آثر کا ایک شعر اور درج کرتا ہوں، جس میں انہوں نے خود ہی اپنی شاعری پر قبصر کر دیا ہے
شاعر باطل شکن ہوں شاعر حق کوش ہوں
اہل حق سے اے آثر داد و سخی لیتا ہوں میں

کتاب زیر نظر میں اثر صہبائی نے نظم کے پردے میں اپنی اس بے پناہ عقیدت اور والہانہ شینگی کا اظہار کیا
ہے جو انہیں باحدث تخلیق کائنات، فخر موجودات، سید ولد آدم، سرکارِ دو عالم صلی اللہ علیہ وسلم کی ذاتِ قدسی صفات
سے بے خوش نصیب اس مسلمان کے جس کے دل میں عشق رسولؐ کی آگ روشن ہوئے، اس آگ میں یہ غامضیت ہے
کہ ماسوی کی محبت کو یکسر فنا کر کے عاشق کو حیاتِ دوام عطا کر دیتی ہے،

جب میں نے اس گلدستہِ نعت سے مشامِ بان کو معطر کیا۔ تو مجھے سب سے بڑی خوشی اس بات سے ہوئی کہ

اب میرا دوست، کائنات، ہیگل اور ہگس کی صف سے نکل کر شیخ اکبرؒ مرشدِ رومی اور عارفِ جامیؒ کے زمرے میں شامل ہو گیا۔ وہ خود کہتے ہیں،

آخر آخر تیرے در پر آ گیا
کس قدر روشن مرا غم ہے

نعت گوئی کا صیقل، اصلی اور حقیقی صیقل تو آخرت ہی میں ملے گا۔ مگر عاشق صادق تو دنیا میں بھی محروم نہیں رہتا چنانچہ ۱۹۵۷ء کو مقامِ مری اثرِ صہبائیؒ کو خواب میں سرکارِ دو جہاں صلی اللہ علیہ وسلم کی زیارت ہو گئی۔ اہ! اس کی بدولت شرابِ عشق دوا آتش ہو گئی۔ میری دعا ہے کہ یہ مستی بڑھتی ہی چلی جائے
کلام کی خوبیوں کے لئے صرف اثرِ صہبائیؒ کا نام کافی ہے۔ میں اپنی سترت میں اضافہ کے لئے ابھرتا ہوں مگر چند وہ اشعار ذیل میں درج کرتا ہوں۔ جو مجھے خاص طور سے پسند آئے،

رہنا ہے محمدؐ رضا ہے الہی	رضا ہے الہی رضا ہے محمدؐ
ہر ذرہ ہے خورشیدِ جنتِ خلدِ باغوش	کوئیں سے محبوب مجھے کوئے محمدؐ
بس اتنی حقیقت ازل اور ابد کی	وہ صبح محمدؐ یہ شام محمدؐ
حق نے دیکھا تھا ایک خوابِ حسین	تو اسی خواب کی حسین تعبیر
ابوبکرؓ و فاروقؓ و عثمانؓ و حبیبؓ	سپہرِ نبوت کے روشن ستارے
اب سراپا نظر ہے میرا وجود	پڑ گئی تجھ پہ اک نظرِ ناگاہ
جو تیری یاد میں رقصاں رہا وہی شاداں	جو تیرے نام پہ قرباں ہوا وہی نامی
کائنات ایک آئینہِ حسین میں	جلوہ آراء ہوئی تری تصویر !!
محمدؐ شناسا ہے رازِ خدا ہے	خدا محمدؐ دراز دان محمدؐ
وہی باوداں ہیں وہی شاداں ہیں	تری یاد میں جو بھی لئے گزارے
ایک تیرا ہی ذکر ہے جس سے	دل کو ہوتی نہیں کبھی سیری
تیری سہتی بے مثال و بے عدیل	تیری عظمت لازوال و لا جواب
تیرا خلقِ عظیم، کائناتِ عظیم	تیرا عظمِ صمیم، کائناتِ حسن
ہو گئی عظمتِ فنا کا نور	آفتابِ حیات تیری نمود
دشت و دریا میں کوہ و صحرا ہیں	گر سچ اٹھا لغو ہوا الوجود
جلوہ حق کو آشکارا کیا	توڑ ڈالا ظلم بود و نبود

تجہ سے نسبت خدا سے نسبت ہے حق کو محبوب جس کو تو محبوب
جہاں محمدؐ کا اندازہ کیا ہو دو عالم فقط عکسِ جمالِ محمدؐ
محمدؐ کا ثانی ہوا ہے نہ ہو گا، ہوئی ہے نہ ہوگی مثالِ محمدؐ
وجودِ محمدؐ جمالِ خدا ہے عروجِ دو عالم جمالِ محمدؐ
ہے رضائے مصطفیٰ، حق کی رضا ہے رضائے حق، رضائے مصطفیٰ
کھلا بخت صلی کتے کتے خدا مل گیا مصطفیٰ کتے کتے
محمدؐ کا رتبہ بیان کر رہا ہوتا زبیاں رک گئی ہے فلا کتے کتے
اے شہِ دوسرا، خدا کے بعد دو جہاں میں ترے سرا کیا ہے
نور کا ایک بحر ہے پایاں، کیا کہوں، ذاتِ مصطفیٰ کیا ہے
دلہیں وہ لب پہ وہ نظر میں وہ اے اثر اور چاہتا کیا ہے
آسمان ٹھیک گئے مرے در پر سر ترے در پر ٹھیک گیا میرا
گم ہوں عشقِ نبی میں صہبائی مل گیا مجھ کو بدعا میرا
چشمِ عالم نے تیری صورت میں جلوہ حق کو صوفیاں دیکھا
خاک اس تیرے بخت کے سر پہ جو محمدؐ کے در کی خاک نہیں
نظارہ کبریا تجھ سے جدا ہے مگر تجھ سے ظہور کبریا ہے
خدا کی شان تجھ میں ہو ہو ہے خدا یہاں مگر تو رہو رہے
جدا تم سے کہاں حق جئے جدا اس کہاں تم ہو جہاں تم ہو وہاں حق ہے جہاں حق ہے ہاں تم ہو
خدا تو تم نہیں، دل پیکرِ نورِ خدا تم ہو کبھی شمسِ الفضل تم ہو کبھی بدراہم جی تم ہو
خدا کیا ہے؟ تمہیں معلوم تم کیا ہو، خدا جانے خدا ہے آشنا تم سے خدا ہے آشنا تم ہو

جس طرح بعض لوگ ان خانی انسانوں کو جنہیں وہ اپنے عقیدے کی رو سے خدا کا اوتار سمجھتے ہیں، جواہریت میں تول کر اپنی عقیدت کا اظہار کرتے ہیں تو میں بھی اگر اللہ مجھے مادی دولت عطا فرمائے، اثر صہبائی کا منہ موٹیوں سے بھر دوں گا۔ فی الحال ان کے لئے یہ دعا کرتا ہوں کہ حق تم اپنے فضل سے عشقِ رسول کی تمام منازل طے کرو گے جو مسلمان اثر صہبائی کا یہ گلدستہ نعتِ علیہ میں خرید لیا وہ کتاب ختم کرنے کے بعد بے اختیار کہہ اٹھے گا کہ اتنی قیمتی کتاب اور اتنی سستی

عید قربان کے موقع پر۔۔۔ ماہنامہ تعمیر انسانیت لاہور کا۔۔۔ چھٹا شمارہ

جس کی ترتیب میں پاک ہند کے ممتاز اہل قلم کی گزارشات پیش کی جا رہی ہیں، تحفے والے مولانا سید ابوالاعلیٰ نودودی، مولانا ابوالاعلام آزاد مرحوم، مولانا ظفر علی مرحوم، سید حامد اللہ ندوی، مولانا خدابخش اختر، مولانا ابوالقاسم ولاہدی مرحوم، مابہر القادی السعدی، فیض صدیقی، شبیر سبکی، انور صدیقی، شفقت کاشمی، جمیل احمدی، سید کبیر احمد جالپتی، رشید کوثر ناروی، اولیٰ دوسرے، جوان شمس کے پہلے نمبر میں یہ حسین و جمیل نمبر منظرِ عام پر آ رہا ہے۔
ولکشن ریلیں، حقوق، صفحات ۴۴، ۵۲، ۵۳، ۵۴، ۵۵، ۵۶، ۵۷، ۵۸، ۵۹، ۶۰، ۶۱، ۶۲، ۶۳، ۶۴، ۶۵، ۶۶، ۶۷، ۶۸، ۶۹، ۷۰، ۷۱، ۷۲، ۷۳، ۷۴، ۷۵، ۷۶، ۷۷، ۷۸، ۷۹، ۸۰، ۸۱، ۸۲، ۸۳، ۸۴، ۸۵، ۸۶، ۸۷، ۸۸، ۸۹، ۹۰، ۹۱، ۹۲، ۹۳، ۹۴، ۹۵، ۹۶، ۹۷، ۹۸، ۹۹، ۱۰۰، ۱۰۱، ۱۰۲، ۱۰۳، ۱۰۴، ۱۰۵، ۱۰۶، ۱۰۷، ۱۰۸، ۱۰۹، ۱۱۰، ۱۱۱، ۱۱۲، ۱۱۳، ۱۱۴، ۱۱۵، ۱۱۶، ۱۱۷، ۱۱۸، ۱۱۹، ۱۲۰، ۱۲۱، ۱۲۲، ۱۲۳، ۱۲۴، ۱۲۵، ۱۲۶، ۱۲۷، ۱۲۸، ۱۲۹، ۱۳۰، ۱۳۱، ۱۳۲، ۱۳۳، ۱۳۴، ۱۳۵، ۱۳۶، ۱۳۷، ۱۳۸، ۱۳۹، ۱۴۰، ۱۴۱، ۱۴۲، ۱۴۳، ۱۴۴، ۱۴۵، ۱۴۶، ۱۴۷، ۱۴۸، ۱۴۹، ۱۵۰، ۱۵۱، ۱۵۲، ۱۵۳، ۱۵۴، ۱۵۵، ۱۵۶، ۱۵۷، ۱۵۸، ۱۵۹، ۱۶۰، ۱۶۱، ۱۶۲، ۱۶۳، ۱۶۴، ۱۶۵، ۱۶۶، ۱۶۷، ۱۶۸، ۱۶۹، ۱۷۰، ۱۷۱، ۱۷۲، ۱۷۳، ۱۷۴، ۱۷۵، ۱۷۶، ۱۷۷، ۱۷۸، ۱۷۹، ۱۸۰، ۱۸۱، ۱۸۲، ۱۸۳، ۱۸۴، ۱۸۵، ۱۸۶، ۱۸۷، ۱۸۸، ۱۸۹، ۱۹۰، ۱۹۱، ۱۹۲، ۱۹۳، ۱۹۴، ۱۹۵، ۱۹۶، ۱۹۷، ۱۹۸، ۱۹۹، ۲۰۰، ۲۰۱، ۲۰۲، ۲۰۳، ۲۰۴، ۲۰۵، ۲۰۶، ۲۰۷، ۲۰۸، ۲۰۹، ۲۱۰، ۲۱۱، ۲۱۲، ۲۱۳، ۲۱۴، ۲۱۵، ۲۱۶، ۲۱۷، ۲۱۸، ۲۱۹، ۲۲۰، ۲۲۱، ۲۲۲، ۲۲۳، ۲۲۴، ۲۲۵، ۲۲۶، ۲۲۷، ۲۲۸، ۲۲۹، ۲۳۰، ۲۳۱، ۲۳۲، ۲۳۳، ۲۳۴، ۲۳۵، ۲۳۶، ۲۳۷، ۲۳۸، ۲۳۹، ۲۴۰، ۲۴۱، ۲۴۲، ۲۴۳، ۲۴۴، ۲۴۵، ۲۴۶، ۲۴۷، ۲۴۸، ۲۴۹، ۲۵۰، ۲۵۱، ۲۵۲، ۲۵۳، ۲۵۴، ۲۵۵، ۲۵۶، ۲۵۷، ۲۵۸، ۲۵۹، ۲۶۰، ۲۶۱، ۲۶۲، ۲۶۳، ۲۶۴، ۲۶۵، ۲۶۶، ۲۶۷، ۲۶۸، ۲۶۹، ۲۷۰، ۲۷۱، ۲۷۲، ۲۷۳، ۲۷۴، ۲۷۵، ۲۷۶، ۲۷۷، ۲۷۸، ۲۷۹، ۲۸۰، ۲۸۱، ۲۸۲، ۲۸۳، ۲۸۴، ۲۸۵، ۲۸۶، ۲۸۷، ۲۸۸، ۲۸۹، ۲۹۰، ۲۹۱، ۲۹۲، ۲۹۳، ۲۹۴، ۲۹۵، ۲۹۶، ۲۹۷، ۲۹۸، ۲۹۹، ۳۰۰، ۳۰۱، ۳۰۲، ۳۰۳، ۳۰۴، ۳۰۵، ۳۰۶، ۳۰۷، ۳۰۸، ۳۰۹، ۳۱۰، ۳۱۱، ۳۱۲، ۳۱۳، ۳۱۴، ۳۱۵، ۳۱۶، ۳۱۷، ۳۱۸، ۳۱۹، ۳۲۰، ۳۲۱، ۳۲۲، ۳۲۳، ۳۲۴، ۳۲۵، ۳۲۶، ۳۲۷، ۳۲۸، ۳۲۹، ۳۳۰، ۳۳۱، ۳۳۲، ۳۳۳، ۳۳۴، ۳۳۵، ۳۳۶، ۳۳۷، ۳۳۸، ۳۳۹، ۳۴۰، ۳۴۱، ۳۴۲، ۳۴۳، ۳۴۴، ۳۴۵، ۳۴۶، ۳۴۷، ۳۴۸، ۳۴۹، ۳۵۰، ۳۵۱، ۳۵۲، ۳۵۳، ۳۵۴، ۳۵۵، ۳۵۶، ۳۵۷، ۳۵۸، ۳۵۹، ۳۶۰، ۳۶۱، ۳۶۲، ۳۶۳، ۳۶۴، ۳۶۵، ۳۶۶، ۳۶۷، ۳۶۸، ۳۶۹، ۳۷۰، ۳۷۱، ۳۷۲، ۳۷۳، ۳۷۴، ۳۷۵، ۳۷۶، ۳۷۷، ۳۷۸، ۳۷۹، ۳۸۰، ۳۸۱، ۳۸۲، ۳۸۳، ۳۸۴، ۳۸۵، ۳۸۶، ۳۸۷، ۳۸۸، ۳۸۹، ۳۹۰، ۳۹۱، ۳۹۲، ۳۹۳، ۳۹۴، ۳۹۵، ۳۹۶، ۳۹۷، ۳۹۸، ۳۹۹، ۴۰۰، ۴۰۱، ۴۰۲، ۴۰۳، ۴۰۴، ۴۰۵، ۴۰۶، ۴۰۷، ۴۰۸، ۴۰۹، ۴۱۰، ۴۱۱، ۴۱۲، ۴۱۳، ۴۱۴، ۴۱۵، ۴۱۶، ۴۱۷، ۴۱۸، ۴۱۹، ۴۲۰، ۴۲۱، ۴۲۲، ۴۲۳، ۴۲۴، ۴۲۵، ۴۲۶، ۴۲۷، ۴۲۸، ۴۲۹، ۴۳۰، ۴۳۱، ۴۳۲، ۴۳۳، ۴۳۴، ۴۳۵، ۴۳۶، ۴۳۷، ۴۳۸، ۴۳۹، ۴۴۰، ۴۴۱، ۴۴۲، ۴۴۳، ۴۴۴، ۴۴۵، ۴۴۶، ۴۴۷، ۴۴۸، ۴۴۹، ۴۵۰، ۴۵۱، ۴۵۲، ۴۵۳، ۴۵۴، ۴۵۵، ۴۵۶، ۴۵۷، ۴۵۸، ۴۵۹، ۴۶۰، ۴۶۱، ۴۶۲، ۴۶۳، ۴۶۴، ۴۶۵، ۴۶۶، ۴۶۷، ۴۶۸، ۴۶۹، ۴۷۰، ۴۷۱، ۴۷۲، ۴۷۳، ۴۷۴، ۴۷۵، ۴۷۶، ۴۷۷، ۴۷۸، ۴۷۹، ۴۸۰، ۴۸۱، ۴۸۲، ۴۸۳، ۴۸۴، ۴۸۵، ۴۸۶، ۴۸۷، ۴۸۸، ۴۸۹، ۴۹۰، ۴۹۱، ۴۹۲، ۴۹۳، ۴۹۴، ۴۹۵، ۴۹۶، ۴۹۷، ۴۹۸، ۴۹۹، ۵۰۰، ۵۰۱، ۵۰۲، ۵۰۳، ۵۰۴، ۵۰۵، ۵۰۶، ۵۰۷، ۵۰۸، ۵۰۹، ۵۱۰، ۵۱۱، ۵۱۲، ۵۱۳، ۵۱۴، ۵۱۵، ۵۱۶، ۵۱۷، ۵۱۸، ۵۱۹، ۵۲۰، ۵۲۱، ۵۲۲، ۵۲۳، ۵۲۴، ۵۲۵، ۵۲۶، ۵۲۷، ۵۲۸، ۵۲۹، ۵۳۰، ۵۳۱، ۵۳۲، ۵۳۳، ۵۳۴، ۵۳۵، ۵۳۶، ۵۳۷، ۵۳۸، ۵۳۹، ۵۴۰، ۵۴۱، ۵۴۲، ۵۴۳، ۵۴۴، ۵۴۵، ۵۴۶، ۵۴۷، ۵۴۸، ۵۴۹، ۵۵۰، ۵۵۱، ۵۵۲، ۵۵۳، ۵۵۴، ۵۵۵، ۵۵۶، ۵۵۷، ۵۵۸، ۵۵۹، ۵۶۰، ۵۶۱، ۵۶۲، ۵۶۳، ۵۶۴، ۵۶۵، ۵۶۶، ۵۶۷، ۵۶۸، ۵۶۹، ۵۷۰، ۵۷۱، ۵۷۲، ۵۷۳، ۵۷۴، ۵۷۵، ۵۷۶، ۵۷۷، ۵۷۸، ۵۷۹، ۵۸۰، ۵۸۱، ۵۸۲، ۵۸۳، ۵۸۴، ۵۸۵، ۵۸۶، ۵۸۷، ۵۸۸، ۵۸۹، ۵۹۰، ۵۹۱، ۵۹۲، ۵۹۳، ۵۹۴، ۵۹۵، ۵۹۶، ۵۹۷، ۵۹۸، ۵۹۹، ۶۰۰، ۶۰۱، ۶۰۲، ۶۰۳، ۶۰۴، ۶۰۵، ۶۰۶، ۶۰۷، ۶۰۸، ۶۰۹، ۶۱۰، ۶۱۱، ۶۱۲، ۶۱۳، ۶۱۴، ۶۱۵، ۶۱۶، ۶۱۷، ۶۱۸، ۶۱۹، ۶۲۰، ۶۲۱، ۶۲۲، ۶۲۳، ۶۲۴، ۶۲۵، ۶۲۶، ۶۲۷، ۶۲۸، ۶۲۹، ۶۳۰، ۶۳۱، ۶۳۲، ۶۳۳، ۶۳۴، ۶۳۵، ۶۳۶، ۶۳۷، ۶۳۸، ۶۳۹، ۶۴۰، ۶۴۱، ۶۴۲، ۶۴۳، ۶۴۴، ۶۴۵، ۶۴۶، ۶۴۷، ۶۴۸، ۶۴۹، ۶۵۰، ۶۵۱، ۶۵۲، ۶۵۳، ۶۵۴، ۶۵۵، ۶۵۶، ۶۵۷، ۶۵۸، ۶۵۹، ۶۶۰، ۶۶۱، ۶۶۲، ۶۶۳، ۶۶۴، ۶۶۵، ۶۶۶، ۶۶۷، ۶۶۸، ۶۶۹، ۶۷۰، ۶۷۱، ۶۷۲، ۶۷۳، ۶۷۴، ۶۷۵، ۶۷۶، ۶۷۷، ۶۷۸، ۶۷۹، ۶۸۰، ۶۸۱، ۶۸۲، ۶۸۳، ۶۸۴، ۶۸۵، ۶۸۶، ۶۸۷، ۶۸۸، ۶۸۹، ۶۹۰، ۶۹۱، ۶۹۲، ۶۹۳، ۶۹۴، ۶۹۵، ۶۹۶، ۶۹۷، ۶۹۸، ۶۹۹، ۷۰۰، ۷۰۱، ۷۰۲، ۷۰۳، ۷۰۴، ۷۰۵، ۷۰۶، ۷۰۷، ۷۰۸، ۷۰۹، ۷۱۰، ۷۱۱، ۷۱۲، ۷۱۳، ۷۱۴، ۷۱۵، ۷۱۶، ۷۱۷، ۷۱۸، ۷۱۹، ۷۲۰، ۷۲۱، ۷۲۲، ۷۲۳، ۷۲۴، ۷۲۵، ۷۲۶، ۷۲۷، ۷۲۸، ۷۲۹، ۷۳۰، ۷۳۱، ۷۳۲، ۷۳۳، ۷۳۴، ۷۳۵، ۷۳۶، ۷۳۷، ۷۳۸، ۷۳۹، ۷۴۰، ۷۴۱، ۷۴۲، ۷۴۳، ۷۴۴، ۷۴۵، ۷۴۶، ۷۴۷، ۷۴۸، ۷۴۹، ۷۵۰، ۷۵۱، ۷۵۲، ۷۵۳، ۷۵۴، ۷۵۵، ۷۵۶، ۷۵۷، ۷۵۸، ۷۵۹، ۷۶۰، ۷۶۱، ۷۶۲، ۷۶۳، ۷۶۴، ۷۶۵، ۷۶۶، ۷۶۷، ۷۶۸، ۷۶۹، ۷۷۰، ۷۷۱، ۷۷۲، ۷۷۳، ۷۷۴، ۷۷۵، ۷۷۶، ۷۷۷، ۷۷۸، ۷۷۹، ۷۸۰، ۷۸۱، ۷۸۲، ۷۸۳، ۷۸۴، ۷۸۵، ۷۸۶، ۷۸۷، ۷۸۸، ۷۸۹، ۷۹۰، ۷۹۱، ۷۹۲، ۷۹۳، ۷۹۴، ۷۹۵، ۷۹۶، ۷۹۷، ۷۹۸، ۷۹۹، ۸۰۰، ۸۰۱، ۸۰۲، ۸۰۳، ۸۰۴، ۸۰۵، ۸۰۶، ۸۰۷، ۸۰۸، ۸۰۹، ۸۱۰، ۸۱۱، ۸۱۲، ۸۱۳، ۸۱۴، ۸۱۵، ۸۱۶، ۸۱۷، ۸۱۸، ۸۱۹، ۸۲۰، ۸۲۱، ۸۲۲، ۸۲۳، ۸۲۴، ۸۲۵، ۸۲۶، ۸۲۷، ۸۲۸، ۸۲۹، ۸۳۰، ۸۳۱، ۸۳۲، ۸۳۳، ۸۳۴، ۸۳۵، ۸۳۶، ۸۳۷، ۸۳۸، ۸۳۹، ۸۴۰، ۸۴۱، ۸۴۲، ۸۴۳، ۸۴۴، ۸۴۵، ۸۴۶، ۸۴۷، ۸۴۸، ۸۴۹، ۸۵۰، ۸۵۱، ۸۵۲، ۸۵۳، ۸۵۴، ۸۵۵، ۸۵۶، ۸۵۷، ۸۵۸، ۸۵۹، ۸۶۰، ۸۶۱، ۸۶۲، ۸۶۳، ۸۶۴، ۸۶۵، ۸۶۶، ۸۶۷، ۸۶۸، ۸۶۹، ۸۷۰، ۸۷۱، ۸۷۲، ۸۷۳، ۸۷۴، ۸۷۵، ۸۷۶، ۸۷۷، ۸۷۸، ۸۷۹، ۸۸۰، ۸۸۱، ۸۸۲، ۸۸۳، ۸۸۴، ۸۸۵، ۸۸۶، ۸۸۷، ۸۸۸، ۸۸۹، ۸۹۰، ۸۹۱، ۸۹۲، ۸۹۳، ۸۹۴، ۸۹۵، ۸۹۶، ۸۹۷، ۸۹۸، ۸۹۹، ۹۰۰، ۹۰۱، ۹۰۲، ۹۰۳، ۹۰۴، ۹۰۵، ۹۰۶، ۹۰۷، ۹۰۸، ۹۰۹، ۹۱۰، ۹۱۱، ۹۱۲، ۹۱۳، ۹۱۴، ۹۱۵، ۹۱۶، ۹۱۷، ۹۱۸، ۹۱۹، ۹۲۰، ۹۲۱، ۹۲۲، ۹۲۳، ۹۲۴، ۹۲۵، ۹۲۶، ۹۲۷، ۹۲۸، ۹۲۹، ۹۳۰، ۹۳۱، ۹۳۲، ۹۳۳، ۹۳۴، ۹۳۵، ۹۳۶، ۹۳۷، ۹۳۸، ۹۳۹، ۹۴۰، ۹۴۱، ۹۴۲، ۹۴۳، ۹۴۴، ۹۴۵، ۹۴۶، ۹۴۷، ۹۴۸، ۹۴۹، ۹۵۰، ۹۵۱، ۹۵۲، ۹۵۳، ۹۵۴، ۹۵۵، ۹۵۶، ۹۵۷، ۹۵۸، ۹۵۹، ۹۶۰، ۹۶۱، ۹۶۲، ۹۶۳، ۹۶۴، ۹۶۵، ۹۶۶، ۹۶۷، ۹۶۸، ۹۶۹، ۹۷۰، ۹۷۱، ۹۷۲، ۹۷۳، ۹۷۴، ۹۷۵، ۹۷۶، ۹۷۷، ۹۷۸، ۹۷۹، ۹۸۰، ۹۸۱، ۹۸۲، ۹۸۳، ۹۸۴، ۹۸۵، ۹۸۶، ۹۸۷، ۹۸۸، ۹۸۹، ۹۹۰، ۹۹۱، ۹۹۲، ۹۹۳، ۹۹۴، ۹۹۵، ۹۹۶، ۹۹۷، ۹۹۸، ۹۹۹، ۱۰۰۰، ۱۰۰۱، ۱۰۰۲، ۱۰۰۳، ۱۰۰۴، ۱۰۰۵، ۱۰۰۶، ۱۰۰۷، ۱۰۰۸، ۱۰۰۹، ۱۰۱۰، ۱۰۱۱، ۱۰۱۲، ۱۰۱۳، ۱۰۱۴، ۱۰۱۵، ۱۰۱۶، ۱۰۱۷، ۱۰۱۸، ۱۰۱۹، ۱۰۲۰، ۱۰۲۱، ۱۰۲۲، ۱۰۲۳، ۱۰۲۴، ۱۰۲۵، ۱۰۲۶، ۱۰۲۷، ۱۰۲۸، ۱۰۲۹، ۱۰۳۰، ۱۰۳۱، ۱۰۳۲، ۱۰۳۳، ۱۰۳۴، ۱۰۳۵، ۱۰۳۶، ۱۰۳۷، ۱۰۳۸، ۱۰۳۹، ۱۰۴۰، ۱۰۴۱، ۱۰۴۲، ۱۰۴۳، ۱۰۴۴، ۱۰۴۵، ۱۰۴۶، ۱۰۴۷، ۱۰۴۸، ۱۰۴۹، ۱۰۵۰، ۱۰۵۱، ۱۰۵۲، ۱۰۵۳، ۱۰۵۴، ۱۰۵۵، ۱۰۵۶، ۱۰۵۷، ۱۰۵۸، ۱۰۵۹، ۱۰۶۰، ۱۰۶۱، ۱۰۶۲، ۱۰۶۳، ۱۰۶۴، ۱۰۶۵، ۱۰۶۶، ۱۰۶۷، ۱۰۶۸، ۱۰۶۹، ۱۰۷۰، ۱۰۷۱، ۱۰۷۲، ۱۰۷۳، ۱۰۷۴، ۱۰۷۵، ۱۰۷۶، ۱۰۷۷، ۱۰۷۸، ۱۰۷۹، ۱۰۸۰، ۱۰۸۱، ۱۰۸۲، ۱۰۸۳، ۱۰۸۴، ۱۰۸۵، ۱۰۸۶، ۱۰۸۷، ۱۰۸۸، ۱۰۸۹، ۱۰۹۰، ۱۰۹۱، ۱۰۹۲، ۱۰۹۳، ۱۰۹۴، ۱۰۹۵، ۱۰۹۶، ۱۰۹۷، ۱۰۹۸، ۱۰۹۹، ۱۱۰۰، ۱۱۰۱، ۱۱۰۲، ۱۱۰۳، ۱۱۰۴، ۱۱۰۵، ۱۱۰۶، ۱۱۰۷، ۱۱۰۸، ۱۱۰۹، ۱۱۱۰، ۱۱۱۱، ۱۱۱۲، ۱۱۱۳، ۱۱۱۴، ۱۱۱۵، ۱۱۱۶، ۱۱۱۷، ۱۱۱۸، ۱۱۱۹، ۱۱۲۰، ۱۱۲۱، ۱۱۲۲، ۱۱۲۳، ۱۱۲۴، ۱۱۲۵، ۱۱۲۶، ۱۱۲۷، ۱۱۲۸، ۱۱۲۹، ۱۱۳۰، ۱۱۳۱، ۱۱۳۲، ۱۱۳۳، ۱۱۳۴، ۱۱۳۵، ۱۱۳۶، ۱۱۳۷، ۱۱۳۸، ۱۱۳۹، ۱۱۴۰، ۱۱۴۱، ۱۱۴۲، ۱۱۴۳، ۱۱۴۴، ۱۱۴۵، ۱۱۴۶، ۱۱۴۷، ۱۱۴۸، ۱۱۴۹، ۱۱۵۰، ۱۱۵۱، ۱۱۵۲، ۱۱۵۳، ۱۱۵۴، ۱۱۵۵، ۱۱۵۶، ۱۱۵۷، ۱۱۵۸، ۱۱۵۹، ۱۱۶۰، ۱۱۶۱، ۱۱۶۲، ۱۱۶۳، ۱۱۶۴، ۱۱۶۵، ۱۱۶۶، ۱۱۶۷، ۱۱۶۸، ۱۱۶۹، ۱۱۷۰، ۱۱۷۱، ۱۱۷۲، ۱۱۷۳، ۱۱۷۴، ۱۱۷۵، ۱۱۷۶، ۱۱۷۷، ۱۱۷۸، ۱۱۷۹، ۱۱۸۰، ۱۱۸۱، ۱۱۸۲، ۱۱۸۳، ۱۱۸۴، ۱۱۸۵، ۱۱۸۶، ۱۱۸۷، ۱۱۸۸، ۱۱۸۹، ۱۱۹۰، ۱۱۹۱، ۱۱۹۲، ۱۱۹۳، ۱۱۹۴، ۱۱۹۵، ۱۱۹۶، ۱۱۹۷، ۱۱۹۸، ۱۱۹۹، ۱۲۰۰، ۱۲۰۱، ۱۲۰۲، ۱۲۰۳، ۱۲۰۴، ۱۲۰۵، ۱۲۰۶، ۱۲۰۷، ۱۲۰۸، ۱۲۰۹، ۱۲۱۰، ۱۲۱۱، ۱۲۱۲، ۱۲۱۳، ۱۲۱۴، ۱۲۱۵، ۱۲۱۶، ۱۲۱۷، ۱۲۱۸، ۱۲۱۹، ۱۲۲۰، ۱۲۲۱، ۱۲۲۲، ۱۲۲۳، ۱۲۲۴، ۱۲۲۵، ۱۲۲۶، ۱۲۲۷، ۱۲۲۸، ۱۲۲۹، ۱۲۳۰، ۱۲۳۱، ۱۲۳۲، ۱۲۳۳، ۱۲۳۴، ۱۲۳۵، ۱۲۳۶، ۱۲۳۷، ۱۲۳۸، ۱۲۳۹، ۱۲۴۰، ۱۲۴۱، ۱۲۴۲، ۱۲۴۳، ۱۲۴۴، ۱۲۴۵، ۱۲۴۶، ۱۲۴۷، ۱۲۴۸، ۱۲۴۹، ۱۲۵۰، ۱۲۵۱، ۱۲۵۲، ۱۲۵۳، ۱۲۵۴، ۱۲۵۵، ۱۲۵۶، ۱۲۵۷، ۱۲۵۸، ۱۲۵۹، ۱۲۶۰، ۱۲۶۱، ۱۲۶۲، ۱۲۶۳، ۱۲۶۴، ۱۲۶۵، ۱۲۶۶، ۱۲۶۷، ۱۲۶۸، ۱۲۶۹، ۱۲۷۰، ۱۲۷۱، ۱۲۷۲، ۱۲۷۳، ۱۲۷۴، ۱۲۷۵، ۱۲۷۶، ۱۲۷۷، ۱۲۷۸، ۱۲۷۹، ۱۲۸۰، ۱۲۸۱، ۱۲۸۲، ۱۲۸۳، ۱۲۸۴، ۱۲۸۵، ۱۲۸۶، ۱۲۸۷، ۱۲۸۸، ۱۲۸۹، ۱۲۹۰، ۱۲۹۱، ۱۲۹۲، ۱۲۹۳، ۱۲۹۴، ۱۲۹۵، ۱۲۹۶، ۱۲۹۷، ۱۲۹۸، ۱۲۹۹، ۱۳۰۰، ۱۳۰۱، ۱۳۰۲، ۱۳۰۳، ۱۳۰۴، ۱۳۰۵، ۱۳۰۶، ۱۳۰۷، ۱۳۰۸، ۱۳۰۹، ۱۳۱۰، ۱۳۱۱، ۱۳۱۲، ۱۳۱۳، ۱۳۱۴، ۱۳۱۵، ۱۳۱۶، ۱۳۱۷، ۱۳۱۸، ۱۳۱۹، ۱۳۲۰، ۱۳۲۱، ۱۳۲۲، ۱۳۲۳، ۱۳۲۴، ۱۳۲۵، ۱۳۲۶، ۱۳۲۷، ۱۳۲۸، ۱۳۲۹، ۱۳۳۰، ۱۳۳۱، ۱۳۳۲، ۱۳۳۳، ۱۳۳۴، ۱۳۳۵، ۱۳۳۶، ۱۳۳۷، ۱۳۳۸، ۱۳۳۹، ۱۳۴۰، ۱۳۴۱، ۱۳۴۲، ۱۳۴۳، ۱۳۴۴، ۱۳۴۵، ۱۳۴۶، ۱۳۴۷، ۱۳۴۸، ۱۳۴۹، ۱۳۵۰، ۱۳۵۱، ۱۳۵۲، ۱۳۵۳، ۱۳۵۴، ۱۳۵۵، ۱۳۵۶، ۱۳۵۷، ۱۳۵۸، ۱۳۵۹، ۱۳۶۰، ۱۳۶۱، ۱۳۶۲، ۱۳۶۳، ۱۳۶۴، ۱۳۶۵، ۱۳